તોહફએ દીલકોશા

ઉર્દૂ

નઈ ઇન્દર સભા.

મુંબઈ

ઇમપીરીયલ પ્રેસમે

નવરોજજી ફરામજીને છાપા હએ.

ઇ. સ. ૧૮૮૩ સને હીજરી ૧૩૦૧

કીંમત ચાર આને.

તોહફએ દીલકોશા

ઉર્ફે

નઈ ઇન્દર સભા.

નાટક દો બાબકા

તાલીફ કીયા

મુનશી સૈયેદ માહમુદ મુતખલ્લુસ બ હરીફને

કદીમ

ઇન્દર સભાએ અમાનતસે ઇન્તેખાબ કરકે

બસઈ

છાપકે મુશ્તહીર કીયા બગરએ શાએકીન આલી હીમ્મતકે

મેહેતા જમનાદાસ ભગવાનદાસકી કંપનીને

જબાંને ઉરદુ બહર્ફે ગુજરાતી

શેઅર

મદરસેમેં આશકોંકે જીસકી બીસમીલ્લાહ હો;

ઉસકા પેહેલાહી સબક યારો ફના ફીલ્લાહ હો.

મુંબઈ

ઇંગપીરીયલ પ્રેસમેં છાપા હએ.

ઇ. સ. ૧૮૮૩ સને હીજરી ૧૩૦૧

કીંમત ચાર આને.

૧૯૫૩

તખતએ નાટક.

—0:0—

ગુલજારશાહ...... અખતર નગરકા બાદશાહ.

વજીર............ ગુલજારશાહકા.

ગુલફામ...... ... પીસરે ગુલજારશાહ.

ઈન્દર............ શહેનશાહે પરસ્તાન.

સબ્જપરી... ... પરયોંકી અફસર વ માઅશુકે ગુલફામ.

પુખરાજપરી..
નીલમપરી...
લાલપરી..... } સભાએ ઈન્દરકી રક્કાસે વ મુગન્નીએ.

લાલદેવ......
કાલાદેવ...... } ફરમાબરદારે રાજા ઈન્દર.

ચોબદાર—નજુમી—ખવાસ—દરબારી—રઈયત—વગએરા.

—0:0—

મુકામ.

અખતરનગર—સંગલદીપ—પરસ્તાન.

—:0:—

ઈતલાઓ જરૂરી.

તોહફયે દીલકોશા.

ઊર્ફે

નઈ ઈન્દર સભા.

———:O:———

બાબ પહેલા—પરદા પહેલા.

તખતગાહ.

[દીખલાઈ દેના ગોઆદબ બેઠે હુવે વઝીરો અમીરો આહલેકારોકા મએ રામીશગરોકે ઔર નેદાકરના ચોબદારકા આમદે શાહી.]

મુસદદસ.

ચોબદાર—આમદ હય ખાસો આમ મેં ગુલઝાર શાહકી.
આમદ હય બસદ શૌકતો હશ્મત પનાહકી.
કયા શાને તજમ્મુલ હય ઉસ આલીજાહકી.
ઝીનત દોચંદ કીયું નહો ઈસ બારગાહકી.
ફીર કીયું અદૂ ન હોવે સભી ખ્વારો ઝાર આજ.
હય આમદે હકીકૂ શહે નામદાર આજ.

[આના ગુલઝારશાહકા બર્કેરોફર દરબારમેં ઔર ઉઠનાબરાએ તાઅઝીમકે દરબારીઓંકા જુલુસ ફરમાના શાહકા તખ્તે જરનેગારપર ઔર ગાના રામીશગરોને.]

જોગીઆ આસાવરી—ઠુમરી.

નાવો નાવો રાજા—તર્જ.

રામીશગરે—કાયમ રહે તા અબદ તેરી સલતનત અય શાહ-ેક
ગુલઝારશાહ હય નામ તેરા અય શહે આલમ;

સર સબ્જ રહે બાગે તજમ્મુલ તેરા હરદમ–કાયમ.
બખ્ત ચમકે નીત તેરા જીયું મેહરે મુન્વર;
જારી રહે એ અદલો સખાવત તેરી ખુશતર–કાયમ
દીન રાત રહો શાદ તુમ શાહા બસદ ઈકરામ;
અબ હએ હ્રીફકા એહી બસ આખેરી કલામ–
કાયમ.

[દીલગીર હોના શાહકા ન હોનેસે ફરજંદકે ઓર દોઆ કરના જનાબે બારીમેં વારસે વારેસે તખ્તકે.]

પીલુ—ગજલ.

ફીરાતા હય હમેં કંહા કંહા—તર્જ.

રાહુ—ઈલાહી શુક્ર હય અજહદ તેરા અય ખાલેકે પરવર;
તેરે એહસાનકી ગઠડી હય ભારી મેરી ગરદનપર–
ઈલાહી.

તુને અજ નઆગતે બેહતરસે મુજકુ પરવરીશ કરકે;
દીયા રૂતબા દીગર આલા કરમસે તેરે અય દાવર–
ઈલાહી.

ફજલસે તેરે હય મોજુદ સબકુછ યા ખુદાવંદા;
મગર એક શયકા હું સાયલ ઓ જલદીસે એનાયતકર—ઈલાહી.

તુ દે ફરજંદ એક ખુશરૂ એહી હય આરજુ મેરી;
નહી કોઈ દુસરા વારેસ કે બયઠે ઈસ હકુમત પર–
ઈલાહી.

મેરી આંખોકુ ઠહંડક હો જો દેખુ મએં હયાતીમેં;
નીકાલુ હસરતેં સારી મએં દીલકી શાદ હોહોકર–
ઈલાહી.

ખુદાયા હય તુજે રોશન જો આ જેજપર ગુજરતી હય;
નહી કુદરતસે તેરે દુર ગર એ ઉમીદ લાવે બર-ઇલાહી

[મુખાતીબ હોના તરફ વજીરકે ઔર કેહના વાસ્તે લાને નજુમી કે]

વજીર અબ જુદતર જાકર ખુશ લા તું નજુમીકુ;
હકીકત ઉસસે મુકદદરકા મઅે પુછુ હાલ સબયકસર-ઈલાહી.

[આના નજુમીકા રૂબરૂ શાહકે ઔર આદાબ બજાકર ખડે રહેના, ફીર કેહના શાહને વાસ્તે દર્યાફત હરબ હાલકે.]

ખ્રાહુન્સ—મસનવી.

નકર બાલદેવ—તર્જ.

શાહ—હુનરવર તું અબ ગોરકર જુદતર,
બતા હાલ સચ સચ જો હો સરબસર.
મેરે જખ્મ દીલકા હો મરહમ અગર,
લગાદેતા તસકીન પાવે જીગર.
બયાંકર બખુબી જરા સોચ કર,
હો રાહત મેરે દીલકુ કુછતો મગર.

[બયેઠજાના નજુમીને તસલીમ કરકે ઔર દેખના અપની કીતાબમેં ઔર ફેંકના કુરરે ફીર અર્જ કરના શાહસે દસ્ત બસ્તા હોકે.]

આસાવરી—મસનવી.

માહારાજ કીજે—તર્જ.

નજુમી—હો મુતવજેહ ઇંસ તરફકું આય જનાબ,
સુનો હાલ સારા બરૂએ હીસાબ.

મગ્ને હો બહરે તશવીશમેં ગોતજન,
નીકાલાહું અનમોલ એક નો રતન.
મુકદ્દરમેં હય આપકે એક પીસર,
એનાયત કરેગા ઓ રબ જુદતેર.
હો લાસાની ખુબીમેં ઓ ખુશ સયર,
જીસે દેખ શરમાંવે શમશો કમર.
વલે ઉસમેં ધોકા હય અય શાહ એક,
હો બારા બરસકા ઓ શાહજાદા નેક.
હો આશક પરી ઉસકુ લે જાયગી,
ઔર મકસદ દીલી અપને બર લાયગી.
બયાંવાર આ હવાલ સારા કહા,
હરીફ ઇસમે મુતલક નહી શક રહા.

[દુખારા દીલગીર હોના શાહકા હાલ સુનકે નજુમીસે ઔર જાતા નજુમીને આદાબ બજાકર.]

ગ્રહન્સ—મરસીયા.

હાએ હાએ પીસર—તર્જ.

શાહ—ખુદાયા એ કયસા હય જોરો સીતમ,
ખુશીકા સુના મુજદા તીસપે એ ગમ.
જીગરપર ગેરે અબ એદુના જખમ,
હાય અફસોસ ગમ વાય અફસોસ ગમ.
રજાપર મેં રાજી હું તેરે ખુદા,
મેરે દાગે દીલકુ તુ કરદે જુદા.
હરીફ આરજુ હય મેરી એ સદા,
હો એ આફત જુદા હોએ આફત જુદા.

[આના ખ્વાસકા ખુશ ખબરી સુનાનેકે લીએ.]

મુખમ્મસ.

ખવાસ—હો શાદ દીલસે અબ અય શહનશાહે નામવર,
હકને અતા કીયા હયે જો બેગમકુ એક પીસર,
માહતાબ રૂ હય નેક ઓ સાહજાદા બખ્તવર,
કર દુર દીલસે ગમ સભી અય શાહે ખુશ સયર,
દરગાહે હકમેં શુક્ર કરો અબ ઝુકાકે સર.

[ખુશી હોના શાહ વ દરબારીઓંકા ઔર
શુક્ર કરના બારે તઆલાકા સભીને.]

પરજ—કાલીંગડા.

કર કર કર—તર્જ.

સબ—શુક્ર હય હરઆન તેરા અય કીરતાર,
બર આઈ ઉમીદ હમારી એહસાં હય તેરા બાર-શુક્ર.
મવલા તું સરતાજ દોનો જહાંકા,
ખાલેક પરવર સબકા તુ કુલકા હય મુખ્તાર-શુક્ર.
તેરે સીવા કૌન હય હકીમે મુતલક,
દર્દે દીલકા દરમાં તુ સાહેબ સરજનહાર—શુક્ર.
ફજલ હુવા હમપર તેરા અય કરીમ,
તાબેઅ કુદરતમાં તેરા હય હરીફ હરબાર—શુક્ર.

——o——

બાબ પહેલા—પરદા દુસરા.

રાસ્તા.

[આના રેઆયાકા ખુશ વકતી કરતે હુવે
શાહકે નજદીક જાનેકુ બરાએ ધનઆમકે.]

જીલ્લા કાહારવા.

સાઉતીન પૈસે—તર્જ.

સબ—આવો યારો ખુશીકી ખુબ ધુમ મચાવો,
ખુબ ધુમ મચાવો ખુબ ધુમ મચાવો—આવો.
પહેલા—લડકા પૈયદા હુવા હય શાહકે વહાં ખુશરૂ,
દુસરા—સારે શેહરમેં ખુશવકતીકી શોહરત હય હરસુ-આવો.
તીસરા—શાહને અયસી મુનાદી ફેરી અયશ કરો સારે,
જો કુછ હો દરકાર જીસકો આવે પાસ હમારે-આવો
પહેલા—ચલો તખતો જાકર યારો લે આવે કુછ જર,
દુસરા—ખાવેં પીવેં મજે ઉડાવે ઇસસે કયા બેહતર-આવો.
તીસરા—અયશો તરબમેં બસર કરૂંગા મઐં અપની ઓકાત,
પહેલા—રંગ રાગમેં રચા રહુંગા મઐંતો દીનો રાત-આવો
દુસરા—મારે ખુશીકે ફુલ ગયા હું ચલના હય દુશવાર,
તીસરા—ઉઠાલો મુજકુ ખાંદેપર હુ હરીફકા દીલદાર-આવો.

———0:0———

બાબ પહેલા—પરદા તીસરા.

બાગ.

[દીખલાઈ દેના બાંગબાંકા ફુલ ચુંતે હુવે આના શાહજાદે ગુલફાંમકા ઇરશાદ કરના બાંગબાંકુ વાસતે સેજકે]

પીલુ—લાવની.

સંગડી રંગત.

ગુલફાંમ—ચુનકે કલીયાં લાદે બાગબાં પ્યારી પ્યારી ફુલોંકી
સેજપલંગપરબ્છાદે મુજકુ સારી ફુલોંકી

ઈરમ મેરા ગુલફામ હય ઔર પીદર મેરા શાહે ગુલઝાર
મુઝ આજીઝપે=મેહરબાં હયગા હમેશા ઓ સરદાર
તુરરા બનાદે ફુલોંકા ઔર પેહનાદે ફુલોકા હાર
જીરકી બુમે=મો અત્તર દેમાગ હો ગમ હોવે ફરાર
તરેહ તરેહકી ચીજે બના દીખલાદે બહારી ફુલોંકી-
સેજ.

[દસ્તબસ્તા હો અર્જ કરના બાંગબાંકા
શાહજાદેસે.]

મઝકુર—તર્જ.

બાગબાં—આરાસ્તા કર રખાહય સાહેબ પલંગ આપકા
દર ગુલઝાર

ફુલોંમે સારા=સજા હું દેખો ઊઠી હરસુ મેહકાર
કીસમ કીસમકે ગુલ દસ્તે ઔર હય એ સો તુરરા તેઆર
રહો શાદમાં=હમેશા તુમ અય મેરે શાહકે દીલદાર
હરીફ અબ આરામ કરો હય સેજ સંવારી ફુલોંકી-
સેજ.

[જાના બાગબાંકા આદાબ બજાકર ખુ-
શ હોના શાહજાદેકા દેખકર બાગો કોઠેકુ.]

બેહાગ—ગજલ.

ગયરત ન આઈ—તર્જ.

ગુલફામ—શુકરે ખુદાકે ઈન દીનો ગમ દીલસે દુર હય;
ફરતે ખુશીકા દીલમે અજાયબ જહુર હય—શુકરે.
કોઠા ચમનમેં રશકે દહે કોહે તુર હય;
આદર પલંગપે અયસી બીછા ગોયા નુર હય—શુકરે

અબતો હરીફ રાહતે જીશાં વફુર હય;
સો રહું જાકે નીન્દસે આંખેભી ચુર હય—શુકરે.

[આરામ ફરમાના શાહજાદેકા છપરખટ-
પર આના પરીકા તખ્તપર બયઠકર સ-
યર કરતે હુવે બાગમેં ઔર દેખકર શા-
હજાદેકુ બેકરાર હોના.]

ભઐરવી—ઠુમરી.

છોરી બાગનકી—તર્જ.

સબજપરી—સોને ઉલફત સબ તનમન મેરા જલાને લગીરે
હુસ્ન બશર કયા ફરેબે જાં હય રૂહ મેરી ઘબરાને લ-
ગી—સોને.
ખુબીએ ગુલરૂ દીલમેં બસગઈ વસ્લ બીના તરસાને
લગી—સોને.
હરીફ દીલસે જીસમસે મેરે તાબેતવાં સબ જાને
લગી—સોને.

[નજદીક જાકે.]

જીલા પીલુ—ગજલ.

હુશેકે હોશ—તર્જ.

પરી—કયા ખુબ નો જવાન એ નોશે શબાબમેં,
સોયા હય બેખબર બસા એતરે ગુલાબમેં.
જુલફેં ગાંઆંમબરી હય પરેશા બ એયને નાજ,
દેખેસે જીસ્કે દીલ હય પડા પેચોતાબમેં.
અંગુસ્તરી નીશાની મેં અપની દેજાતી હું,
તસલીમ હય હરીફ તુમ્હારી જનાબમેં.

[જાના સબ્જપરીકા શાહજાદેકું અંગુ-
શતરી પેહનાકે વ હાથોકુ બોસા દેકર.]

બાબ પહેલા—પરદા ચોથા.

જંગલ.

[વાસ્તે સઐરકે આના રાજા ઈન્દરકા
ઔર અદા કરના હમ્દે ખુદા.]

પહાડી ઝીંઝોટી—બંજારા.

હુઈ શુબ્હા નીકલ—તર્જ.

ઈન્દર—માલેકુલ મુલ્ક લાએ જાલા,
એ આયેબ હયે તુ હકતઆલા,
લાયેક હમ્દ કે બેશક સુબહાં,
અલ્લાકે મુતલક રહમાં, જી
તેરી જાત હયે અફજલો આલા—એ આયેબ.
આરશો કુરસી લોહો કલમકા,
હુરો ગીલમાં કુસુરો નઅમકા, જી
મુખ્તાર તુંહી શાહેવાલા—એ આયેબ.
તેરી કુદરત હયે યકતાઈ,
શેહનશાહકુ બક્ષે ગદાઈ, જી
બક્ષે ગદાકુ રતબા દુબાલા—એ આયેબ.
પરબતકુ કરે પલમેં રાઈ,
સમનદરકુ બનાવે ખાઈ, જી
તુ કાદેર કુદરત વાલા—એ આયેબ.
તેરા જાુલ્વા હયે સંગો ગોહરમેં,
તેરા નુર હયે શમ્શો કમરમેં, જી.
સો તરફ હયે જીસકા ઉજાલા—એ આયેબ.

કયા શહા ઓ કયા તાજદારે,
મોહતાજ તેરે હયે સારે, જી
કુલ જહાંકા પાલનવાલા—એ અયેબ.
હમ્દ કીસસે બયાં હો તેરી,
હયે અકલ યહાં તક ગેરી, જી
હયે હરીફ તેરા મતવાલા—એ અયેબ,
[બઆદ તઆરીફ કરના ખુદકી.]

પીલુ—અબયાત.

રાજા હું મએં કોમકા ઓર ઇન્દર મેરા નામ,
બીન પરીયોંકે દીદકે નહી મુઝે આરામ.
સુનોરે મેરે દેવરે દીલકો નહી કરાર,
[હાજેર હોના લાલદેવ ઓર કાલેદેવકા રૂબરૂ રાજાકે મોઅદબ ખડે રેહના.]
જલદી મેરે વાસ્તે સભા કરો તૈયાર.
તખ્ત બીછાવો જગમગા જલદીસે ઇસઆન,
મુજકુ શબ ભર બએઠના મહફીલકે દરમ્યાન.
ગેરા સંગલદીપમે મુલકોં મુલકોં રાજ,
જી ગેરા હયે ચાહતા જલસા દેખું આજ.
લાવો પરીયોંકો મેરી જલ્દી જાકર હાં,
બારી બારી આનકર મુજરા કરે વહાં.
[જાના ઇન્દરકા સાથ દેવોંકે.]

—:o:—

બાબ પહેલા—પરદા પાંચવાં.

દરબાર.

[દીખલાઇ દેના દરબારીયોંકા મએ દેવો ચોબદારોંકા ઇન્દરકી આમદ ગાતે હુવે.]

ઝીં ઝોટી—ગજલ.

કરકે તનહા મુઝે અપે દોસ્તો—તર્જ.

સભામેં દોસ્તો ઇન્દરકી આમદ આમદ હૂએ;
પરી જમાલોકે અફસરકી આમદ આમદ હૂએ-સભામે
ખુશીસે રહે રહે બાગ હૂએ સુરતે ગુલ ગુલ;
આગ ઇસ ચમનમે ગુલિતરકી આમદ આમદ હૂએ-
સભામે.
કરેગે હુસ્નસે આંખોંકો અગ કરો રોશન;
જમીપે મહેરે મુનવરકી આમદ આમદ હૂએ—સભામે

[આના ઇન્દરકા લીબાસે જરીન પહેને હુવે ઔર બએઠના તખ્તપર સર ઝુકાના દરબારીયોંકા બરાએ તસલીમકે બઆદ આમદ આના પુખરાજ પરીકી.]

કાફી—ગજલ.

મહફીલે રાજમે પુખરાજ પરી આતી હૂએ;
સારે મઅશુકોંકી સરતાજ પરી આતી હૂએ-મહફીલે
જીસકા સાયા ન કભી ખ્વાબમે દેખા હોગા;
આદમી જાદમે ઓ આજ પરી આતી હૂએ-મહફીલે
દૌલતે હુસ્નસે હો જાએગા આલમ મઅમુર;
કરને ઇસ બાજમમે અબ રાજ પરી આતી હૂએ-મહફીલે

[આના પુખરાજ પરીકા સભામે ગાતે હુવે ઔર તસલીમ કરના ઇન્દરકો]

જીલા પીલુ—ગજલ.

પુખરાજપરી—ગાતી હું મએં ઔર નાચ સદા કામ હએ મેરા;
આફાકમેં પુખરાજપરી નામ હએ મેરા—ગાતી.
ક઼દેસે મેરે કોઇ નીકલને નહી પાતા;
ઇસ ગુલશને આલમમેં બીછા દામ હએ મેરા—ગાતી.
મએ લાખકી દો લાખકી મરવા નહી રખતી;
કારૂંકા ખજાના અજી ઇનઆમ હએ મેરા—ગાતી.
કહેતે હએં જહાંમેં જીસે ઇનસાં ગુલો સુમ્બુલ;
વો રૂખ હએ વો ગેસુએ સીયાહ ફ઼ામ હએ મેરા—ગાતી
બદ મસ્ત મુઝે દેખકે હોતી હએ ખુદાઈ;
મઅમુર મએ હુસ્નસે ક્યા જામ હએ મેરા—ગાતી.
કરતી હું દીલો જાંસે મેં રાજાકી પરસ્તીશ;
કહેતે હએં જીસે કુફ્ર ઓ ઇસ્લાંમ હએ મેરા—ગાતી.

[ખુશ હોના ઇન્દરકા કરના ઔર ગાનેકે લીએ દરખ્વાસ્ત.]

ખંજારા.

હુઇ સુબ્હો નીકલ—તર્જ.

કબસે કબસે જવાં માહપારા,
ગયે છોડ જહાંકા પસારા;
બડે બડે શહેનશાહઆલી,
ગયે ઓખી હાથલે ખાલી, જી
ક્યા સીકંદરો જમ દારા—ગયે છોડ.
હુવે હુવે પેહેલવાં જો નામી,
રૂસ્તમો ઓ શામ ગીરાંમી, જી
[illegible]કા કજાને ઉનકો દેમારા—ગયે છોડ.

પુરે પુરેપે ઈશ્કમે ફાયેક,
ફરહાદ ઓ મજનુ શાયેક, જી
કોહો દશ્ત પે ક્રીનસે આવારા—ગયે છોડ.
આછે અછે તગ્યીઓ હકીમાં,
જાલી નુસ કુલાનું લુકમાં, જી
આગે અજલકે ના ચલા ચારા—ગયે છોડ.
ક્રીએ ક્રીએ હજારો તસવ્વર,
બેહેઝાદ વો ગાની મુસવ્વર, જી
શીકલ મોતસે હોના ગવારા—ગયે છોડ.
ગએ ગએ ઓ ગુલરૂ રંગીલે,
ખુબી ભરે સરાપા રસીલે, જી.
મેહ જબીં પરીસુંગર નજારા—ગયે છોડ.
રહે રહે ના રાજી રજામેં,
આખેર ગએ ઓ મુલ્કે બકામે, જી
હએ હરીફ તુ બેસહારા—ગયે છોડ.
[તઅરીફ કરના ઈન્દરને પુખરાજ પરીકી
ઔર દરખ્વાસ્ત કરના નીલમ પરીકી.]

પરજ કાલીંગડા—ઠુમરી.

ઈન્દર—ખુબ રીઝાયા નાચકે ગાકે,
પહેલુમે મેરે બએઠ તું આકે—ખુબ.
ખુશ હુઈ તુજસે મહફીલ સારી,
અબ હએ નીલમ પરીકી બારી—ખુબ.
[આમદ ગાના નીલમ પરીકી.]

જીલા—ગજલ.

સભામે આમદે નીલમ પરી હએ,

સરાસર એો નજાકતમે ભરી હએ—સભામે.
શીતારોંકી ઝપક જાતી હએ આંખેં,
એો ઉસકે બરગે મલબૂસે જરી હએ—સભામે.
ગજબ ગાના હએ ઔર ઉસકા ચમકના,
કભી જોહરા કભી વો મુશતરી હએ—સભામે.
ન દેખા હોગા નાચ અયેસા કીસીને,
બલા હએ સેહર હએ જાદુગરી હએ—સભામે.

[આના નીલમ પરીકા સભામે ગાતે હુવે ઔર તસલીમ કરના ઈન્દરકો.]

ઝીલા પીલુ—ગજલ.

નીલમપરી—હુરોંકે હોશ ઉડતે હએ ઉડનેકી શાનપર;
નીલમપરી હએ નામ મેરા આસમાનપર—હુરોંકે.
અલ્લાહકે કરમસે જમાનેમે હયે ઉરૂજ;
ઝુકતા હએ સર ફલકકા મેરે આસતાનપર—હુરોંકે.
ઈનસાંકી કયા હએ અરજકે પુતલા હએ ખાકકા;
જીન બેલ જાતે હએ મેરી ઉલફતમેં જાનપર—હુરોંકે.
નીલમકો ચુમચાટકે આંખોપે રખતે હએ;
શોહરા હએ મેરા જોહરીઓંકી દુકાનપર—હુરોંકે.
ઉડતે નહી હએ મેરી નજાકતપે કીસે હોશ;
રખતે હએ ફુલ હાથ ગુલીસતાંમે કાનપર—હુરોંકે.
જોહરામેરે ખ્યાલમે ખુન્તી હએ સરસદા;
મરતે હએ તાનસેન તગાને ફીતાનપર—હુરોંકે.

[ખુશ હોના ઈન્દરકા દરખાસત કરના ઔર ગાનેકે લીએ.]

બંજારા.

કુઈ સુબ્હો નીકલ—તર્જ.

નીલમપરી—ઉસ ચીજમેં ઇશ્ક સમાવે,
સો તરેહકી ધુમ મચાવે;
હર શએમેં ઇશ્ક બપા હએ,
કંહી જાહેર કંહી છુપા હએ, ઉ
ઉધર દેખો ઉધર નજર આવે—સો તરેહ.
દો કીસમકા ઇશક હએ જાનો,
પાક ઇશ્ક હકીકી માનો, ઉ
ઓર મજાજી અયેશ મનાવે—સો તરેહ.
મશહુર મસલ હએ કીસીસે,
ગર ઇશ્ક લગે મંડકીસે, ઉ
પદમનીન મનકો ભાવે—સો તરેહ.
ઉસ બશરપે ઇસકા સાયા હએ,
કભી ચએન ન વો પાયા હએ, ઉ
બેશુમાર રંજ ઉઠાવે—સો તરેહ.
બુલ બુલબી ગુલપે ફીદા હએ,
પરવાના શમએપે સદા હએ, ઉ
કુબાન અપસકો જલાવે—સો તરેહ.
સચ ઇશ્ક હએ ચકતા કુનરમેં,
તાસીર કરે પથ્થરમેં, ઉ
પાની કર ઉસકો બહાવે—સો તરેહ.
ઇશ્ક કરતે હએ ઇન્દ્રોનો વાલી,

ગાલો હુસ્નકી જીસ્મે તબાહી, જી
એ હરીફ દીલકી સુનાવે—સો તરેહ.'

[તઅરીફ કરના ઇન્દરને નીલમ પરીકી
ઔર દરખ્વાસ્ત કરના લાલપરીકી,]

જીલા—ઠુમરી.

ઇન્દર—દીખા ચુકી તું કરતબ સારે,
પહેલુમે અબ બએઠ હમારે—દીખા.
કીયા સભામે તુને નામ,
અબ હએ લાલ પરીકા કામ—દીખા.

[આમદ ગાના લાલ પરીકી.]

દેસ—ગજલ.

સભામે લાલપરીકી સવારી આતી હએ,
જમાને રંગ અબ ઇન્દરકી પ્યારી આતી હએ-સભામે
શફકમે આએગા ઝુમટ નજર સીતારોંકા,
પેહનકે સુર્ખ વો પોશાક ભારી આતી હએ-સભામે.
હસીન બજમકે શાદીસે ખીલ પડેંગે તમામ,
ગુલોંકે વાસ્તે બાદે બહારી આતી હએ—સભામે.

[આના લાલપરીકા સભામે ગાતે હુવે
ઔર તસલીમ કરના ઇન્દરકો.]

જીલા પીલુ—ગજલ.

લાલપરી—ઇનસાંકા કામ હુસ્નપે મેરે તમામ હએ;
જોડા હએ સુર્ખ લાલપરી મેરા નામ-હએ-ઇનસાંકા.
યાકુત જર ખરીદ હએ સરકારકા મેરે;
નોકર અકીક લાલ બદખશા ગુલામ હએ-ઇનસાંકા.

આશકકુ કતલ કરતી હું અબરૂકી તેગસે;
દીન રાત મુજકો ખુન બહાનેસે કામ હએ-ઈનસાંકા.
પોશાક મેરી સુર્ખ હએ મુખડા હએ ચાંદસા;
દેખો શફકમે રાતકો માહે તમામ હએ-ઈનસાંકા.
સોખીપે મેરે હોતે હએ સુરગે ચમન હલાલ;
હર ગુલકો ઈસ્ત બાગે જહાંમે હરામ હએ-ઈનસાંકા.
મીરરીખ મુજસે હોતા હએ હરદમ નો દુબદુ;
કરતા બહુ લગાકે શહીદોમે નામ હએ—ઈનસાંકા.
[ખુશ હોના ઈન્દરકા દરખાસ્ત કરના ઓર ગાનેકી.]

બંજારા.

હુઈ સુબ્હો નીકલ—તર્જ.

લાલપરી—મનમોહન કરે બીગાના,
કહો પનઘટ કએસે જાના;
કહે સખયનસે પનહારી,
ચલો પનઘટ મીલકર સારી, છ
નીર નીરમલ ભરકર લાના—કહો.
નારી નીકસી અપને ઘરસે,
તન સજ ધજકર જેવરસે, છ
પહેન પાતલ અંગ સોહાના—કહો.
સીસ ઘડા હાથમેં ઝારી,
ચલી ઠુમકત ઠુમકત પ્યારી, છ
જંયુ ચલે હાથી મસતાના—કહો.
ગોરી પતલી કમર લચકાવે,
જયસે મસ્ત નાગન મચલાવે, છ

દેખ આશક હુવા હમ્મે દીવાના—કહો.
જા કુવેપે ચંચલ નારી,
ચલ ભરન લગી મતવારી, જી
સબ સખીયાં ગાવે ગાના—કહો.
કહે સુંદરસે પીયુ પ્યારા,
તેરી અદાને મુજકો મારા, જી
તુ શમઅ મેં હુ પરવાના—કહો.
બોલી મોહનસે મતવાલી,
ચલ સરક ન દુંગી ગાલી, જી
મત હરીફ હમકો સતાના—કહો.
[તઅરીફ કરના ઈન્દરને લાલપરીકી
ઔાર દરખ્વાસ્તા કરના સબ્જ પરીકી.]

પીલુ—ઠુમરી.

ઈન્દર—કાટી રાત મનેહમે સારી,
બએેઠ મેરે પહેલુમેં પ્યારી—કાટી.
બહોત લડાઈ તુને જાન,
અબ હમ્મે સબ્જ પરીકા ધ્યાન—કાટી.
[આમદ ગાના સબ્જપરીકી.]

બેહાગ—ગજલ.

આતી નમ્મે અંદાજસે અબ સબ્જ પરી હમ્મે;
લબ સુર્ખ હમ્મે પર સબ્જ હમ્મે પોશાક બરી હમ્મે—
આતી.
પ્રીરોજા ઉસે દેખકે બા જાતા હમ્મે હીરા,
અહરેમે જમુર્રદસે સીવા જુલ્નગરી હમ્મે—આતી.

જેવરકી હએ કયા શાન એહરેસે બદનપર,
એક શાખ હએ નાજુક કે સંગુફોસે ભરી હએ-આતી
[આના સબજપરીકા સભામે ગાતે હુવે
ઔર તસલીમ કરના ઈન્દરકો.]

જીલા—ગજલ.

સબજપરી—મઅમુર હુ શોખીસે સરારતસે ભરી હું,
ધાની મેરી પોશાક હએ મે સબજ પરીહું—મઅમુર.
કયા આરસ હએ સબજેકી મેરી હુસનકે આગે;
શોરાજેસે ખુશ રંગ જમુંરદસે ખરી હું—મઅમુર.
લે લેતીહું દીલ આંખ કુરીશતોસે મીલાકર;
ઈનસાં હએ બલા કયા ગે નહી જીનસે ડરી હું—
મઅમુર.
શોઅલા હએ ભભુકા હએ ગજબ હએ મેરા ગુસ્સા;
જલજાએ પરીજાદ જો મે ગર્મ જરીહુ—મઅમુર.
જીન્દા ન રએગા મુઝે સુન લેગા જો ગજન;
શહેજાદ એ ગુલફાંમકી સુરતપે મરીહું—મઅમુર.
વો શમઅ મએ પરવાના હુ વો સર્વ મએ કુમરી;
વો ગુલ હએ જહાંમેં મએં નસીમે સહરીહુ-મઅમુર.
[આરામ કરના ઈન્દરકા ઔર દેખના
સબજપરીને નજદીક જાકે બઅદ કહેના
ઈસ તરેહસે.]

જીલા—પીલુ.

રાજા જીતા સો ગએ દીઆ ન કુછ ઈનઆમ,
જાતી હું મએ બાગમે યહાં મેરા કયા કામ.
[જાના સબજપરીને કાલેદેવકો મીલાકર.]

બાબ પહેલા—પરદા છઠ્ઠા.

રાસ્તા.

[આના સબ્જપરીકા કાલેદેવકો લીએ હુવે.]

ઝીલા—પીલુ.

સબ્જપરી—સુનરે કાલે દેવરે તું મેરી એક બાત,
આતીથી રાજાકે ઘર આજકી મએં રાત.
શહેજાદા એક બાંમપર સોતાથા નાદાન,
જોબન ઉસકા દેખકર નીકલી મેરી જાન.
ઉતરી અપને તખ્તસે તીર કલેજે ખાએ,
સોતાથા ઓ બેખબર હાથ પાઉં ફેલાએ.
સુરત ઉસકી દેખકર દીલસે ગયા કરાર,
મુંહપર મુંહ મએંને રખા કીયા ખુબસા પ્યાર.
દીલ મેરા લગતા નહી મહફીલકે દરમ્યાન,
કાલેબ મેરા હએ યાંહાં વહાં હએ મેરી જાંન.
ઉસકુ ગર તું લાવે ઉઠાકર જલદી યાર,
લોંડી મએં હોજાવુગીં તેરી બે તકરાર.

[પતા પુછના કાલેદેવને સબ્જપરીસે.]

મજકુર—તર્જ.

કાલાદેવ—ચરમે રાજાકા હએ તુ સબ પરીયોંકી સરદાર,
તુજસે કર સકતા નહી હરગેજ મએં ઈનકાર.
તેરી ખાતેર હએ મુજે સબસે યાંહાં સેવા,
પતા બતા મઆશુકકા લાવું અભી ઉઠા.

[પતા બતાના સબ્જપરીને દેવકો.]

મજકુર—તર્જ.

સબજપરી—જા તું સંગલદીપસે અખતર નગરમે હાં,
સોતા હએ એક શાહેર બાલ મહેલપર વહાં.
છલ્લામે દેખાઈ હું અપના ઉસે નીશાંન,
સબજતગુંકી આણસે તુ ઉસકુ પએછાંન.

[જાના કાલેદેવકા શાહજાદેકો લાનેકે વાસ્તે ઓર સબજપરીકા જાના બાગમે.]

———:o:———

બાબ પહેલા—પરદા સાતવાં.

બાગ.

[લે આના કાલેદેવકા શાહજાદેકો પલંગપર સોએહુવે ઓર કહેના સબજપરીસે.]

ખમાંચ.

કાલાદેવ—લાયા શાહજાદેકો મેં જાકે હીંદુસ્તાંન,
તુ અપને મઅશુકકો સબજપરી પએછાન.

[જાના કાલેદેવકા ઓર કહેના સબજ પરીકા ખુશહોકર.]

મજકુર—તર્જ.

સબજપરી—પેહી શાહજાદા મેરા એહી હએ મેરી જાન,
એ મેરા દીલદાર હએ ઈસપર મએં કુરબાન.

[શાહજાદાકા શાના પકડકર હીલાના.]

સોતે હો ક્યા બેખબર છોડ કે ઘરબાર,
આંખે ખોલો લાડલે નીન્દસે હો હુશયાર.

[છુપજાના સબજપરીકા શાહજાદેકો જગાકર ઓર ઉઠના શાહજાદેકા ઘબરાકર કહેના આલમે હયરતમે પલંગપર બએઠે હુવે.]

મજકુર—તર્જ.

ગુલફામ—કોઠા મેરા કયા હુવા છુટા કીધર મકાં,
સોયાથા મએ કીસ જગે આયા હું કહાં.
ના ઓ મેરે લોગ હએ ના ઓ ગોરી જા,
ખ્વાબ મએંહુ દેખતા જાગરહા હુ યાં.
[ઉતરના શાહજાદેકા પલંગસે ઔર કહેના આલમે ઈજતેરારમેં]

ભઐરવી—ગજલ.

ગુલફામ—ઘરસે યહાં કૌન ખુદાકે લીયે લાયા મુજકો;
કીસ સીતમગારને સોતેસે જગાયા મુજકો.
હકને કયા ખ્વાબ પરેશાંયે દીખાયા મુજકો;
નજર આતા હએ ન અપના ન પરાયા મુજકો.
નીંદસે આંખ કીસીકી ન ખુલી કોઠે પર;
ઉઠકે મુજકે ન સુંગલસે છુડાયા મુજકો.
હએફ સદ હએફ કીસીને ન ખબર લી મેરી;
કયા અજીજોને મેરે દીલ ભુલાયા મુજકો.
તાદમે મર્ગ અબ ઉમ્મીદ રેહાઈકી નહી;
કીસ બલામેં મેરે અલ્લાહા ફંસાયા મુજકો.
[મુતેહર હોના શાહજાદેકા.]

——:0:——

બાબ પહેલા—પરદા આઠવાં.

મેહલ.

[શાહજાદેકા ઓતરફ દેખકર કહેના.]

બેહાગ—ઠુમરી.

ગુલફાંમ—મુઝે કૌન ઘરસે લાયા યાંહાં,
બતાવો કોઈ હમે એ કીસકા મકાં—મુઝે.
સબ બીછડે કોઈ સંગ ન સાથી,
અજીતોકો અપને મએં પાવું કહાં—મુઝે.
દીલકા કીસકો હાલ સુનાઊં,
સરપર મેરે બાપ ન માં—મુઝે.

[આના સબજપરીકા નાજ કરતે હુવે ગુલફાંમકે તરફ ઔર તઅજ્જુબ કરના ગુલફાંમકા ઉસે દેખકર.]

જીલા—પીલુ.

સબજપરી—દેખો તુમ મેરી તરફ ઘરકા મત લો નામ;
લોંડી મુજકો જાનકર કરો યાંહાં આરામ.
જો હોના થા સો હુવા જાનેદો બસ ખએર;
ચલો ફીરો ખાવ પીવો કરો બાગકી સએર.
બતલાવો અબ હસબો નસબ ઔર તુમ અપના નામ;
રહેતે હો કીસ કાંમમે હયગા કહાં મુકામ.
ગુલફાંમ-બીલવતમે રહેતાહું મએં ઔર અયેશ હએ મેરા કામ
શાહજાદાહું હીંદકા નામ મેરા ગુલફાંમ.
તુ ઔરત કીસ કોમકી હએ અપના નામ બતા;
એ દોનો શાનોપર તેરે નીકલા હએ યે કયા.

સબ્જપરી—કૌમકી હુંગી મએં પરી સમજ ન તુ હયવાન;
એ દાનો પર હયે મેરે અય મુરખ નાદાન.
રહેતી હું મએં કાફમે સબ્જપરી હએ નામ;
રાજા ઈન્દર કે વહાં નાચ મેરા હએ કામ.
ગુલફાંમ—જલદી એ બતલા મુઝે દીલકો હએ વસવાસ;
મેરા આના કીસ તરહ હુવા હએ તેરે પાસ.
સબ્જપરી—તુજપર મએં આશક હુઇ ચલતે ચલતે રાહ;
ઉડા મગાંયા યાંહાં તુઝે ભેજકે દેવ સીઆહ.
[ઘબરાના ગુલફાંમકા દેવકા નામ સુનકર
ઔર મનાના સબ્જપરીકા ઉસકો.]

ભએરવી—મસનવી.

સબ્જપરી—સરપે આંખોંપે કલેજેપે બીઠાવું તુજકો;
આ મેરે પાસ ગલેસે મએં લગાવું તુજકો.
દીલોજાંસે મુઝે ભાતી હય અદાએ તેરી;
પાસ લા ચાંદસા મુંહ લુ મએં બલાએં તેરી.
લેટ પાહેલુમેં મેરે ઘરકું મએં આબાદ કરૂં;
તુજકો લીપટાકે ગલે વસ્લસે દીલ શાદ કરૂં.
ગુલફાંમ—વસ્લકી તેરી કસમ ઘરમે હએ ખાના મુજકો;
ન ખબરદાર અભી હાથ લગાના મુજકો.
મુજકો નાદાંન સમઝ દુર હો દાના હું મએં;
કૌમકી તુ જો પરી હએતો સેયાંના હું મએં.
બેસ્વા તુજસી જમાંનેમે ન હોગી જીનહાર;
આપ બદનામ હુઈ મુજસે છુડાયા ઘરબાર.
ભેજકર દેવ મુઝે ખીંચ બુલાયા તુને;
આદમી જાદકુ ફંદેમે ફસાયા તુને.

સબજપરી—જીંદગીકા હએ મજા ઐસી મુલાકાતોમેં;
ચોચલે મુજસે બઘારો ન જરી બાતોંમે.
શુક્ર અલ્લાહકા કર લડ ગઈ કીસ્મત તેરી;
યક બયક મુજસી પરીકો હુઇ ઉલફત તેરી.
તુજકો દીવાને નહી શર્મ જરી આતી હએ;
ખ્વાબમેંભી કંહી ઇનસાંકે પરી આતી હએ.
દેખ પચતાએગા ગેરા જો બુરા દીલ હોગા;
વસ્લ તુજકુ ન પરીકા કભી હાસીલ હોગા.
ગુલફ્રાંમ—મરકે છુટનેકા હએ ગમ આહો ફ્રોગાં કરતા હું;
વસ્લકા વાઆદા ઇસ ધીનસે હાં કરતા હું.
સુની ઈન્દરકી સભા મએંને કહાંનીમેં હએ;
ઉસકા અરમાન મુઝે જોશે જવાંનીમેં હએ.
ઔર જલસોકાતો હાં હીંદમેંભી ચરચા હએ;
નાચ પરીયોંકા કભી મઅંને નહી દેખા ઉએ.
સાથ અપને મુઝે લે ચલકે વો જલસા દીખલા;
રાજા ઈન્દરકે અખાડેકા તમાંશા દીખલા.
સયેર મએં તેરે સબબ વાંકી જો એક બાર કરૂં;
જીતેજી ફીર ન કભી વસ્લકા ઈનકાર કરૂં.
ઉમ્રભર પાસસે તેરે ન કંહી જાવું મએં;
જો કહે તુ ઉસે આંખોંસે બજા લાવું મએં.
સબજપરી—અયસી બાતોકા જબાંપર નહી લાના અછા;
જાન આફ્તમેં નહી મુફ્ત ફંસાના અછા.
દેતા ઇન્દરકે અખાડેપે અબસ જાન હએ તુ;
સખ્ત બેઅકલ હએ દીવાના હએ નાદાન હએ તુ
અયસી જા સએરકો ઇનસાન નહી ચલતે હએં;

વહાં મેરી જાન પરીજાદકેપર જલતે હએં.
આફત આજાએગી તુજપર અરે એક આનકે બીચ;
આદમી જાદકા કયા કામ પરસતાનકે બીચ.
કોઈ રાજાકુ ખબર જાકે લગા દેવેગા;
ફુંક દેગા વો મુઝે તુજકુ જલા દેવેગા.
ન જલાએગા તો આફતમેં ફસાએગા તુઝે;
કયેદ કરકે વો કુવે બીચ ઝુકાએગા તુઝે.
ગુલફાંમ—મએં ન માનુંગા ન માનુંગા કભી બાત તેરી;
કામ કીસ રોજકે આવેગી મુલાકાત તેરી.
બાતજો અસલથી મએં અકલસે પયેછાન ગયા;
બાએસ ઇનકારકા જાની મેરા દીલજાન ગયા.
તુ કીસી દેવકી બીજગતમેં વહાં જાતી હએ;
ઇસલીએ મુજકો સભામેં નહી લે જાતી હએ.
સબજપરી—બાત હરગેજ યે જબાંસે ન નીકાલો સાહેબ;
હોશમેં આવો જરા મુંહકુ સંભાલો સાહેબ.
દેવસે મુજકુ બુરા કામ જો કરના હોતા;
આદમી જાદપે કીસ વાસતે મરના હોતા.
મએં પરી હોકે ઔર અયેસેપે ફેદા જાન કરૂં;
એડી ચોટીપે મુવે દેવકુ કુરબાન કરૂં.
ગુલફાંમ—દીલ હરએક શખસકા ફંદેમેં ફંસાતી હએ;
અએ પરી કયું મુઝે બાતોમેં ઉડાતી હએ તું.
સુબ્હો હોતી હએ મેરી જાન કોઈ આનકે બીચ;
બએરવી ચલકે સુના મુજકુ પરસતાનકે બીચ.

વહાં ન લેજાએગીતો જીસે ગુજર જાવુંગા;
આપ મએં અપના ગલા કાટકે મર જાવુંગા.

[ગુલફામકા ખંજર નીકાલકર ખુદકા ગલા કાટને ચાહના, છીન લેના સબ્જપરીને ઉસકે હાથસે ખંજરકુ ઔર ફેંકદેના જમીનપર.]

સબ્જપરી—મુફતકી યાર ખરાબ અપની જવાંની તુને;
હાએ અફસોસ મેરી બાત ન માની તુને.
અબ મીલેગા ન અજીજોસે ન માં બાપસે તુ;
ફેરકે મુંહમેં મેરી જાન ચલા આપસે તુ.
થક ગએ હોટ કહાંતક અરે સમજાવું મએં;
ચલ અખાડા તુઝે ઈન્દરકા દીખા લાવું મએં.

[જાના ગુલફામો સબ્જપરીકા હાથ પકડે હુવે.]

—o—

બાબ પહેલા—પરદા નઉવાં.

જંગલ.

[આના ગુલફામો સબ્જપરીકા હાથ પકડે હુવે.]

ગીલા—પીલુ.

ગુલફામ—કીસતરહ ચલનેપે તૈયાર મેરી જાન હું મએ;
તુ પરીજાદ હએ ચાલાક ઔર ઈનસાન હું મએ.
ઉડકે તુ જાએગી એક પલમેં પરસતાનકે બીચ;
હાથ ફએલાકે મેં રહેજાઊંગા અરમાનકે બીચ.
કોઈ ઉડ ચલનેકી તદબીર બતાદે મુજકો;
પર કીસી દેવકે તુ નૌચકે લાદે મુજકો.

સબ્જપરી—બહેકી બાતે ન કરો હોશમેં આવો જાની;
ન પરીજાદકુ બેપર કે ઉડાવો જાની.

[તાલી બજાના સબ્જપરીકા ઔર નમુદ હોના હવાઈ તખ્તકા.]

થાંમલો પાયા મેરે તખ્તકા અબ હાથસે તુમ;
છુટ જાના ન કહીં રાહમે પરસાથસે તુમ.
મુજસે વાં ચલકે કોઈ બાત ન કરના સાહેબ;
પીછે પીછે મેરે તુમ નાચમે રહેના સાહેબ.
ગાકે ઔર નાચકે બુત સબકુ બનાદુંગી મએં;
તુમકો લેજાકે દરખ્તોંમે છુપાદુંગી મએં.
કીસી આકૃતમેં એકાએક અગર આના જાની;
યાદ રખના કે મુઝે ભુલ ન જાના જાની.

[બએઠના સબ્જપરીકા ઉપર તખ્તકે પએર પકડકર ગુલફામકા લટક જાના તખ્તકા ઉપર હવાકે.]

——0:0——

બાબ દુસરા—પરદા પહેલા.

દરબાર.

[નજર આના ઈન્દરકા તખ્તપર બએઠે હુવે મએ દરબારીયોંકે આના સબ્જપરીકા ગુલફામકો લીએ હુવે ઔર પોશીદા કરના એક બાજુપર.]

છંદ.

સબ્જપરી—સભામેં બુલવાકે મુઝે આપ કીયા આરામ;
આઈ હું મએં ફીર યહાં કરને અપના કામ.

પરજ—ઠુમરી.

મારી અંખીયા ફરકન લાગી;
કહાં ગયો યાર કીધર ગઇ સખીયાં—અંખીયાં.
નએંનનમેં દીલદાર બસત હએ;
યે અંખીયાં અલમાસ પરખીયાં—અંખીયાં.

[આના લાલદેવકા શાઅલે રૂ સામને ઇ-ન્દરકે શીકાયત કરના ગુલફામકે આનેકી.]

મસનવી.

લાલદેવ—મહારાજકો હક રખે શાદ કામ;
નઇ અર્જ હએ આજ કરતા ગુલામ.
મએં ખાતાથા ઇસ દમ ચમનકી હવા;
હકીકત ઓ દેખી કે હોશ ઉડ ગયા.
શજર હએ પુરાના જો શમશાદકા;
ગુજર હએ વહાં આદમીજાદકા.
નહી કરતી અસ્લા મેરી અકલ કામ;
વો ઇનસાન હએ યાકે માહેતગામ.
ઉસે કૌન લાયા યહાં અપને સાથ;
ઇસી ફીક્રમેં કબસે મલતાહું હાથ.

[મુખાતીબ હોના ઇન્દરકા તરફ દરબારી-યોંકે સબ્જપરીકા કહેના લાલદેવસે આ-લમે યાસમેં.]

બ્રહુન્સ—મસનવી.

સબ્જપરી—નકરલાલ દેવ ઇસતરહકે કલામ;
અરે એ મુરવત જબાં અપની થામ.
ખુદાકે ગજબસે જરા દીલમેં કાંપ;

ચુગલખોરકે મુંહકુ ડસતે હએ સાંપ.
પરીકી તરફ દેખ આહમક ન બન;
બુરાઇમે બાજઆ બ કોલે હસન.
કીસીકી બદી તુ ન કર અયેબ હએ;
કે ઉસકા ખુદા આલે મુલ ગયેબ હએ.
દીલે આશક ઇસ બાતસે હીલ ગયા;
તુઝે હાયે કંમબખ્ત કયા મીલ ગયા.

[પુછના ઇન્દરકા ગજબમે આકે લાલ દેવસે.]

મજકુર તર્જ.

ઇન્દર—અરે દેવ તુ હએ એ કયા બક રહા;
મેરે બાગમેં કામ ઇનસાંકા કયા.
હુવા કીસ તરેહ યાં બશરકા ગુજર;
પરીનદાં કે દહશતસે જલતે હએ પર.
કદમ રખ સકે જીનકી કયા જાન હએ;
ફરીશતાં કી યહાં અકલ હએરાન હએ,
કીસી દેવસે આશનાઇ ન હો;
પરી કોઇ સાથ ઉસકો લાઇ ન હો.
ઉસે ખીંચ લા પાસ મેરે શીતાબ;
કે ગુસ્સેસે હએ હાલ મેરા ખરાબ.

[જાના લાલ દેવકા નજદીક ગુલફાંમકે ઓર પુછના ગુસ્સેસે ઉસકો ડરના ગુલ-ફાંમકા ઉસે દેખકર.]

મસનવી.

લાલદેવ—બશર હએકે જીન હએકે સાયા હયે તુ;
પરસતાંમેં કયુંકર આયા હએ તું.

ઉઠા આંખ કર જલ્દ મુજસે બયાં;
બીઠાયા તુઝે લાકે કીસને યહાં.
ચમનકા કોઈ ગુલ કે બુટા હએ તું;
સીતારા વયા બનકે ટુટા હએ તું.
પરીપર જો સયેદા તેરા દીલ હુવા;
અખાડેમેં ઇન્દરકે દાખેલ હુવા.
મેરે સાથ ચલ જલ્દ અયે બેશઊર;
બુલાયા હએ રાજાને અપને હુજુર.
[લાના ગુલફાંમકો લાલદેવકા ખીંચતે હુવે રૂબરૂ ઇન્દરકે ઔર અર્જ કરના.]

મસનવી.

લાલદેવ—હુજુરીમે હાજેર હએ એ શાઅલેરૂ;
મહારાજ સાહેબ નીધાહ રૂબરૂ.
બજા આપકા હુકમ લાયા ગુલામ;
ચમનમે પોંહચકર કીયા અપના કામ.
શજરકે તલેસે ઉઠાયા ઇસે;
સભાકી તરફ ખીંચ લાયા ઇસે.
ડરા મએં ન કુછ ઇસકી ફરયાદસે;
ઉડા લાયા ફુમરીકુ શમશાદસે.
સીતમ કીજીએ જો સજાવાર હએ;
ખડા દસ્ત બસ્તા ગુનાહગાર હએ.
[પુછના ઇન્દરકા ગુલફાંમકો ગુસ્સેસે સબબ આનેકા.]

બ્રહુન્સ—મસનવી.

ઇન્દર—અરે કોન હએ તુ તેરા કયા હએ નામ;
સભા મેરી કી તુને બરહમ તમામ.

તુઝે કૌન લાયા યંહાં બદ ઔકાત;
બંયાં મુજસે કર જલ્દ એવારેદાત.
કીયા કસ્દ તુને પરસતાનકા;
ન ખૌફ આયા અપની તુઝે જાનકા.
મેરી સારી મહફીલકી લી આબરૂ;
યહાં ચુરને આયા પરયોંકો તુ.
બતા હાલ આનેકા અપે દઈ નાક;
જલાકર અભી વર ન કરદુંગા ખાક.

[અર્જ કરના ગુલફાંમકા હાથ જોડ કર.]

પીલુ—મસનવી.

ગુલફાંમ—કહું કયા ફલકકા સતાયા હું મએં;
યહાં ખેલ કર છુપે આયા હું મએં.
પરી સબ્જ હએ જો અખાડેમે યાં;
ઉસીંકા હું દીવાના મેં નીગરાં.
સભાકી સદા ધુમ સુનતાથા મએં;
ઈસી ફીક્રમેં સરકુ ધુંતાથા મએં.
એ આને લગી આજકી શબજો યાં;
લટકકર હુવા તખ્તસે મેં રવાં.
બલામેં પડા યાં ગીરફતાર હું મએ;
જો ચાહો સજા દો ગુનાહગાર હું મએ.

[દેખના ઈન્દરકા સબ્જપરીકી તરફ નીગાહે ગજબસે.]

બહુન્સ—મસનવી.

ઈન્દર—અરી એ પરી સબ્જ બે હયા;
મેરે સામને જલ્દ આ બેસવા.

થુડી હૂએ તેરી જાન ખુનયાદપર;
કે આશક હુઈ આદમીજાદપર.
બનાયા અરી તુને ઇનસાંકુ યાર;
બકોલે હસન સુન તું અયે નાબકાર.
તેરા રંગ ગયરતસે ઉડતા નહી;
તુઝે કયા પરીજાદ જુડતા નહી.
સભામે લગા લાઇ ઇનસાંકુ સાથ;
તેરા અબ ગીરેગાં હૂએ ઔર મેરા હાથ.

[મારને ચાહના ઇન્દરકા સબ્જપરીકા છુડાના સભોને આજીજી કરકે.]

પરજ—ઠુમરી.

તોહેડાલું અજાબમેં—તર્જ.

સબ—છોડો મહારાજા મારો નાહી ફીરપા કર;
એ પાપ ભયો પ્રીત કે ખાતર—છોડો.
સગર દાસકી અરજ માનલે;
તુમ હો દયાલુ મહા ચાતર—છોડો.

[અર્જે કરના સબ્જ પરીકા ઇન્દરસે સર ઝુકાકર ઔર નાદીમ કરના ગુલફામકો ગલે લીપટા કર.]

છીલા—મસનવી.

સબ્જપરી—જફા ઓ સીતમકી સજાવાર હું;
હકીકતમેં તેરી ગુનાહગાર હું.
અરે કયું મએં વાં તુજસે કહેતીથી કયા;
ન માના મેરા હાએ તુને કહા.
બજાગેં પડા આપ ભી બેખતા;

મુઝેભી અખાડેમેં ફસવા કીયા.
કહાં ફેંકે અબ દેખુ રાજા તુઝે;
ખુદાકુ મેરી જાન સોંપા તુઝે.
જો જીતે રહેગેંતો ફીર મીલ જાએગે;
નહીતો કીએકી સજા પાએગેં.
[લાલ દેવકા દોનોકું જુદા કરના ઓર
ગુલફામકા બાહર કહેના.]

ખંજારા.

ગુલફાંમ—હાએ ઈશ્કે પરીને હમારા,
દીલ કીયા હએ પારા પારા;
યારો ઈશ્ક અજાએબ બલા હએ,
ઘુંટા સદહાકા ઈસને ગલા હએ, જી
બેગુનાહ હજારોંકું મારા—દીલ.
કંહી આશક બના હએ કાફીર,
કંહી મઅશુક બન હુવાં જાહીર, જી
કહીં છુપા કહીં આશ્કારા—દીલ.
કહીં શેખ બના હએ ફરેબી,
કહીં દેતા ખબરેં ગયેબી, જી
કભી રીન્દાંમેં જાએ પુકારા—દીલ.
મન સુરેકો સુલી ચડાયા,
સર મસ્તકે સરકો કટાયા, જી
ઓર શમસકી ખાલ ઉતારા—દીલ.
મજનુંકો બન બન ફીરાયા,
ફરહાદને તેશા ખાયા, જી
લએલા શીરીંપે જુલમ ગુજારા—દીલ.

છેલ બટાઉ મોહેના રાની,
નલ દમન કો કર દીયા ફાની, જી
રાંજા હીરકો કરકે આવારા—દીલ.
જો દામે ઈશ્કમેં ફસા હએ,
કભી રોયા કભી ઓ હંસા હએ, જી
એ હરીફ કેહેવે બીચારા—દીલ.

[ગુલફામકા ગીલા કરના અપની કીસમતકા.]

ભએરવી—ગજલ.

તુ નકર અપને લીએ—તર્જ.

ગુલફામ—હમજો કર બએઠે ભલા તદબીર અપને હાથસે;
આપ ઉલટી ખુદ બખુદ તકદીર અપને હાથસે-હમજો
કર લીયા સામાંજો દીલમેં ઈશ્કકા અજ ફરતે શૌક;
ખુદકી પેહની પાવુંમે જનજીર અપને હાથસે-હમજો.
હાએ વો સામાને કાબે ઈશ્ક સબ જાતા રહા:
જીસકુ થા હમને કીયા તઅમીર અપને હાથસે-હમજો
હાથા અલ્લાહ હએ નહી ઈસ મેહવશકા કુછ કુસુર;
કર દીયા મએંને ઈસે દીલગીર અપને હાથસે-હમજો.
સબજપરી—આહો જારીસે ભલા હોગા તુમ્હે અબ કયા હુસુલ;
જબકે કર બએઠે તુમ્હી તકસીર અપને હાથસે-હમજો
કયું ન હો તશવીશ દીલકો અજ કમાલે દાશેગીર;
મુફત ઓ ડાલે જો કોઈ તોકીર અપને હાથસે-હમજો.
કયા કરેં કીસમતકી ખુબી કા બયાં હમ અએ હરીફ;
હલ કરો સબ મુશકીલોંકો ચીર અપને હાથસે-હમજો.

[કેહના ઈન્દરકા લાલ દેવસે ગુલફામકા ગીરફતારીકે લીએ.]

પ્રહન્સ—મસનવી.

ઈન્દર—અરે દેવ કર કરદ બેદાદકા,
પકડ હાથ ઇસ આદમી જાદકા.
કુવા ઓજો હુએ કાફમેં પુર ખતર,
અભી જાકે ઉસકો ઇસે કેદ કર.
પરી સબજ હુએ જો એ આગે ખડી,
ખતાકી હુએ ઇસ બે સ્વાને બડી.
સો તુ નોચકર ઇસકે પર ઔર બાલ,
અખાડેસે મેરે અભી દે નીકાલ.
[બખશીશ ચાહના ઇન્દરસે ગુલફાંગો
સબજ પરીકી સબ દરબારીયોંને.]

જીલા કલ્યાન—ઈંગ્રેજી તર્જ.

જીઓ જીઓ આદમ—તર્જ.

સબ—બક્ષો તુમ ઇનકી શાહ મેહર કર ખતા,
અર્જ એ હમારી હુએગી તુમસે બાર મલા.
સબજપરી—અપને કીએ પે ખીંચી પશેમાની બેશુમાર,
લીલ્લાહ બક્ષો અબતો ખતા હું મએં શરમસાર-
સબ—બક્ષો.
ઈન્દર—કહબા ગુનાહ તુનેતો હુએ અયેસાહી કીયા,
હરગેજ ન તુજકો બક્ષુંગા હો દુર બેહયા-સબ-બક્ષો.
પુખરાજપરી—સોનેસે અપને કીના કરો સાફ રાજાજી,
લાલપરી—જો કુછ હુવા સો ખયેર કરો માઆફ રાજાજી-
સબ—બક્ષો.
નીલમપરી—કરદો રેહાઈ ઇનકી અબ શાહે ખુશ ખીસાલ,

કાલાદેવ—દુન્યામેં નામ આપકા રોશન હો જ્યું હીલાલ-
સબ—બક્ષો.

લાલદેવ—ઘભરા રહા હુ અગતો અએ શાહે નામવર,
દો હુકમ અબ શીતાબ બજા લાવું જુદતર—
સબ—બક્ષો.

ઈન્દર—સબકા સખુન મએં રખતાહુ દેવ અબ તુ જા,
પર નોચકર નીકાલદે ઈસકી એહી સજા.

સબજપરી—લો આખેરી સલામ હરીફ તુમ મેરા એહી,

ઈન્દર—વાઅલેકુ મુસસલામ ચલો જાવ જાવજી-સબ-બક્ષો.
[જાના સબજપરીકા, ગુલફામકા ઉસકી
જુદાઈમેં આહ કરના.]

સારંગ—ગજલ.

આવા કહાંસે કાં ગયા—તર્જ.

ગુલફાંમ—જલવા દેખાકે હુસ્નકા ઓ સીમબર ગઈ,
લાલા સા દાગ દીલપર મેરે આહ કર ગઈ-જલવા.
આબરૂ કમાં તીર મીઝે ચશ્મ પુર સેહેર,
હર એકકી આદા બતા નાજુક કમર ગઈ-જલવા.
સોજે ફીરાક સીનેમેં મેરે ભડક ઉઠી,
કીયુંકે જુદા હો મુજસે વો પેશ નજર ગઈ-જલવા.
કીસસે કહું મએ હાલે દીલ અપના જા અએ હરીફ,
જો દર્દમંદથી ઓભી જરૂએ જરર ગઈ-જલવા.

[હુકમ દેના ઇન્દરકા લાલદેવકો ગુલફાં-
મકો કયેદ કરનેકે લીએ.]

પરજ—ઠુમરી.

તોહે ડાલુ અજાબમે—તર્જ.

ઈન્દર—સુન દેવ ઈસે અબ યહાંસે નીકાલ,
કર કએદ અંધેરે કુવેમેં ફીલ હાલ—સુન દેવ.
કોહે સીતમ જા ઈસપે ગીરાદે,
સભી તરાહકી ઈજાદે ઈતાલ—સુન દેવ.
[ગુલફાંમકા આહો જારીસે સબકો સલામ કરના.]

જીલા—ગજલ.

ઈસ આતશે ઉલફતને—તર્જ.

ગુલફાંમ—મએં હો અસીર જાતાહું હુઝઝારકો સલામ,
ઓર બારગાહે શાહકો મુખતાર કો સલામ-મએં.
તખતે જમુરરદ તાજ કો હશમત કો જાહ કો,
પરીયોંકો ઓર દેવોં કો હરકારકો સલામ—મએં.
ઈસ બજમ કો સલામ ઓર અયેશો નશાત કો,
રાહત કો રકસો નગ મએ તર્રારકો સલામ—મએં.
જુલમોં સીતમ ઓર શાહકે અલતાફો કરમ કો,
ઈસ આસીએ હકીરકા સરકારકો સલામ—મએં.
બજમે નશીં તમામ કો—આખેર હએ અયે હરીફ,
દુશમન અજીજ દોસ્ત કો ગમ ખ્વારકો સલામ-મએં.
[લેજાના લાલદેવકા ગુલફાંમકો ખીચતે હુવે.]

———:o:———

બાબ દુસરા—પરદા દુસરા.

રાસતા.

[આના સબજપરીકા હમરા પરીયોંકો સીએ હુવે.]

બંજારા.

સબજપરી—મોહે છાંડ કંહાકો સીધારા,
નંદલાલ મુસાફીર પ્યારા,
દે દગા ગયા પરદેસી,
દીલ લગીકી એયેસી તયેસી, જી
કંહા ગયા વો શોખ શરારા—નંદ.
કીધી પ્રીત પંછીની સાથે,
મારી પગમાં કુવાડી હાથે, જી
કેવા દુશ્ટ કરંમછે મ્હારા—નંદ.
ગેલા નીધુન કંનચે દેશાલા,
કુઠે પાહાવુ અતામીં ત્યાલા, જી
પંડીતાસ જાવું વીચારા—નંદ.
નીન સીવાએ આંના નીરૂ,
જંગલ દાગા એડીઅલદુ, જી
જીવાં બનતુ ટુટી નન યારા—નંદ.
અએ મહેરે દરખશાં દીલે મન,
બાયે બુલબુલે દીલેમાં ગુલશન, જી
બયા હરીફ મકુન આવારા—નંદ.

[પુખરાજ પરીકા તાલાશી યારકે લીએ સબજપરીકો પતા દેના.]

બંજારા.

પુખરાજપરી—માન જોગન કહેના હમારા,
મીલ જાએગા ઓ તેરા પ્યારા.
જા રૂમ રૂસ ઓર ઇરાં,
માવરૂન નેહેર મુલ્કે તુરાં. જી
તાલાશ બલખો બુખારા—મીલ.
તાતાર ચીન માંચી મેં,
ઓર ખતા ખુતનકી જમીમેં, જી
ઇન શહેરોંમેં હોગા આવારા—મીલ.
નેપાલ મુલતાં પીશાવોર,
કશમીર અંબાલા લાહોર, જી
દેખ દેહલી આગરા સારા—મીલ.
ફુરખાબાદ બરેલી કાનપુર,
લખનવું બનારસ જોનપુર, જી
કલકતા બાગલપુર ન્યારા—મીલ.
જબલપુર ગવાલીયર સાગર,
ઇંદોર ખાનદેસ જયાગર, જી
શોલાપુરમેં હોવે બીચારા—મીલ.
હએદરાબાદ મદરાસ મયેસુર,
ગુલબરગા શરીફો બીંગલુર, જી
જા ધુન્ડ પુના સતારા—મીલ.
ફીર થાનેમેં આ દીવાની,
મુંબઇમે હો દીલજાની, જી
ઓ હરીફ સીતમ શઆરા—મીલ.

[દીગર પતા દેના લાલપરીકા.]

બંજારા.

લાલપરી—કર જોગન હરસુ પુકારા,
શાયદ મીલે તેરા મહાપારા.
પહેલે દેખ પાલવા બંદર,
ફીર દેખ કીલેકે અંદર, ॐ
બોરી બંદર મેઅેદાન સારા—શાયદ.
મારફીટ હનુમાન સેરી,
ધોબીતલાવુપે કર ફેરી, ॐ
ચંનીવાડીમેં હોવે ગુજારા—શાયદ,
ચીરા બજાર ફંનસવાડી,
ગીરગાંવું વ રૂપા બાડી, ॐ
પાંજરાપોલમે હો દુખ્યારા—શાયદ.
જા દેખ ભુલેશ્વર ચકલા,
માંમાંદેવીપે હો રંગીલા, ॐ
પાયધોનીપે હોગા બીચારા—શાયદ.
બીડીબજાર મેમનવાડા,
બાયખલા નવા નાગપાડા, ॐ
ડંકી ડાલપે હો આવારા—શાયદ.
કમાટ પુરેકા હરએક લત્તા,
સફેદ ગલીમેં હોગા ભટકતા, ॐ
હોટલોંમે કર તુ નજારા—શાયદ.
તાલાશ નાટકાં સારી,
મીટ જાએ તેરી નાચારી, ॐ
પાવે હરીફ ઓ દીલઆરા—શાયદ.
[જાના સબ પરીયોંકા.]

બાબ દુસરા—પરદા તીસરા.

જંગલ.

[આના લાલદેવકા ગુલફાંમકો જંનજી-રોંમે જકડે હુવે લેકર કુવેમેં કએદ કરનેકે લીએ ઔર ગુલફાંમકા યાદે મઆશુકમેં ગમ કરના.]

બંજારા.

ગુલફાંમ—તલપે હમે યહાં તેરા સાજન,
કહાં છોડ ગઇ બનજારન.
અયે શીરી દહંન ચશ્મ અફસું,
ફરહાદસા હું મએં મફતું, જી
મોહે બતા તેરા બાલા જોબન—કહાં.
બીન તેરે ચયેન ના આવે,
તેરી યાદ ન જીસે જાવે, જી
જપુ નામકી નીત તેરે સુમરંન—કહાં.
અયે રશકે મસીહા મેહરબાં,
બીમાર તેરાહુ નીમજાં, જી
નાહી ઇલાજ દુજા બીન દરશન—કહાં.
તદબીર કરૂં મે હજારાં,
તકદીર હંસે હો નાજાં, જી
કયા બાગમે મેરે લીખા બચન—કહાં.
અયે બજમી રફીકાં આવો,
ગમે ઇશ્કસે મુજકો છુડાવો, જી
કહું હરીફ મએં કબ તલક કથન—કહાં.

[ગુલફાંમકા હાલે ઇશ્ક બયાન કરના.]

બેહાગ પરજ—મરસીયા.

ગમ જદા ગાહ આયા અજીનો—તર્જ.

ગુલફાંમ—ઇશ્ક એક નાગ હાની બલા હએ હાએ,
ઇશ્ક આફત જદા બર ગલા હએ હાએ,
રાહે ઇશ્કમેં જો કોઈ ચલા હએ હાએ,
આખેરશ ખાકમેં એ મીલા હએ હાએ.
ઇશ્ક દારૂલ ફના હરત અજીજાં,
ગુફત મેં અજ બ નાલ વ ગીરીયાં.
હાએ ફુરકત વાએ જહમત,
હાએ દેખો હાલત પરેશાં.
હાયે ફુરકત હાએ ફુરકત વાયે—ઇશ્ક.
ઇશ્કને બે તરહ લા ફંસાયા હાએ,
જો ન દેખાથા ઇસને દીખાયા હાએ,
સોજે ફુરકતસે તન મન જલાયા હાએ,
આખેર ચાહે અલમ મેં ઝુકાયા હાએ.
ગર કુનદ ઇશ્ક બા હોસ યારી,
હંયેચ ન યાફત બજુજ આહો જારી.
હાયેરે બખ્ત વાએ ફુરકત,
કહે હરીફ હો નાલાં.
હાએ ફુરકત વાએ ફુરકત વાએ—ઇશ્ક.

[લેજાના લાલદેવકા ગુલફાંમકો ખીચતે
હુવે કુવેમેં.]

—0:0—

બાબ દુસરા—પરદા ચૌથા.

જંગલ.

[આમદ ગાના જોગનકી.]

કલ્યાન—ગજલ.

ઉમ્ર સબ મુફતમેં—તર્જ.

જોગન આલી હુએ પરી બનકે પરસતાંનકે બીચ,
શુગરને હાથોમેં મુંદરે હુએ પડે કાનકે બીચ—જોગન.
સરપે એંડ વાળી રખે મુહપે રગાઇ હુએ ભભુત,
સેલીયાં ડાલી હુએ ગરદનમે ગીરેબાન કે બીચ-જોગન
બાલ ગતવાલી હુએ આંખે હુએ મયે અશ્કસે લાલ,
મસ્ત શાહજાદએ ગુલફામકે હુએ ધ્યાનકે બીચ-જોગન

[આના સબજપરીકા ગએરવી લીબાસમેં.]

ભએરવી—ઠુમરી.

જોગન—મએ તો શાહજાદેકુ ઢુંડન ચલીયાં,
આંગ ભભુત જોગન બન ગલીયાં,
છાન ફીરી સબ ગલીયાં—મએ તો.
લટ છટકાકે ભેસ બનાકે,
દેસ બદેસ નીકલીયાં—મએતો.
તન કુમલા ગયો મુખ મુરઝા ગયો,
જએસી ગુલાબકી કલીયાં—મએ તો.

[આના કાલે દેવકા ઔર સુન્ના બગૈર ગાના જોગંનકા જાના વહાંસે.]

—0:0—

બાબ દુસરા—પરદા પાંચવા.

દરબાર.

[આના કાલે દેવકા રૂબરૂ ઇન્દરકે ઔર તઆરીફ કરના જોગનકી.]

આસાવરી—મસનવી.

કાલાદેવ—ખુદા રાજાજીકો રખે શાદમાં,
જોહો જાન બખ્શીતો બોલુ જબાં.
પરસતાનમેં જોગન એક આઇ હુએ,
બલાયેક સબ ઉસકી તમાંશાઈ હુએ.
વો હુએ નાચતી ગાતી ઇસ આનસે,
કે જીન સદકે હોતે હુએ સો જાનસે.
ગલી હુએ ભભુત ઔર અફશાં ચુની,
ન દેખી હુએ જોગન ન એસી સુની.

[હુકમ દેના ઇન્દરકા મુશતાક હોકર.]

મજકુર—તર્જ.

ઇન્દર—ન કર દેર અએ દેવ બેહરે ખુદા,
અખાડેમેં મેરે ઉસે જલ્દ લા.
મએં દેખુ વો જોગન હુએ કીસ શાનકી,
પરી હુએ વયા કીસ્મ ઇનસાનકી.
કીસી દેવ જીનકી સતાઇ ન હો,
મેરે પાસ ફરયાદ લાઇ ન હો.
ન લાએ વો કુછ ઔર દીલમેં ખ્યાલ,
દીખાએ મુઝે આકે અપના જમાલ.

[જાના કાલે દેવકા તસલીમ કરકે.]

——:o:——

બાબ દુસરા—પરદા છઠઠા.

જંગલ.

[આના સબ્જપરીકા પીરાકે ગુલફાગમેં ભટકતે હુવે.]

કાલીંગડા—ગજલ.

અગરહમ બાગબાં—તર્જ.

જોગન—કહાં પાવું તુઝે દીલબર ફીચર જાવું કહાં ઢુડું,
તેરે બીન હાલ હએ અબતર ફીચર જાવું કહાં ઢુડું-
કહાં.
તેરી ફુરકત સતાતી હએ ન શબકો નીન્દ આતી હએ,
ન દીનકો ચએન હએ દમભર ફીચર જાવું કહાં ઢુડું-
કહાં.
પરેશાં હાલ ફીરતીહું બયાંબાંમે ભટકતીહું,
ચડા હએં અબ જીનુ સરપર ફીચર જાવું કહાં ઢુડું-
કહાં.
શમઆરૂ તુ મએં પરવાના બતા સુરત તેરી જાના,
તસુદક તાકે હું તુજપર ફીચર જાવું કહાં ઢુડું-કહાં.
હરીફ અબ કયા કરૂં તદબીર નહી કામ આતી હએ
તકદીર,
કહાં અબ જાકે ફોડુ સર ફીચર જાવું કહાં ઢુડું-કહાં.

[આના કાલે દેવકા ઔર પએગામે ઇન્દર સુનાના.]

આસાવરી—મસનવી.

કાલાદેવ—અરી જોગન અબ દીલમે હો અપને શાદ,
કીયા હએ તુઝે રાજા ઇન્દરને યાદ.

કીસીસે તેરા સુન લીયા હમે જો હાલ,
મુલાકાતકા શૌક ઉસે હએ કમાલ.
મેરા દેર કરના ઉસે શાક હએ,
તેરે નાચ ગાનેકા મુશતાક હએ.
મુરાદ અબ તેરે દીલકી બરઆએગી,
જો માંગેગી વો ચીજ મીલ જાએગી.
ન ફીર ઉમ્ર ભર તુ કરેગી સવાલ,
વો એકદમમેં કર દેગા તુજકો નેહાલ.

[જવાબ દેના જોગનકા કાલે દેવકો તઅનો લગાવટસે.]

મજકુર—તર્જ.

જોગન—એ બાતેં ન લાના જબાંપર કભી,
ફકીરાંસે અછી નહી દીલ લગી.
બડા વો મેરા દેને વાલા હુવા,
ખુશામદસે મુહ તેરા કાલા હુવા.
ફકીરાં કો દૌલતકી પરવા નહી,
યહાં હરકે અફ્જાલસે કયા નહી.
જો ગાનેકા રાજા તલબગાર હએ,
તો યાં કીસ કો ચલનેમે ઈનકાર હએ.

[જાના જોગનકા કાલે દેવકે સાથ.]

——૦——

૫

બાબ દુસરા—પરદા સાતવાં.

દરબાર.

[આના કાલે દેવકા જોગનકો લીએ હુવે.]

પંચમ—મસનવી.

કાલાદેવ—મહારાજ કીજે ઈંદર અબ નીગાહ,
એ જોગન હએ હાજીર બહાલે તબાહ.
મીલા ફીસ બરાબીસે ઈસકા નીશાં,
હુવા મએં પરસતાંમે હરસુ રવાં.
બહોત જલ્દ ખીજમતમેં આયાહુ મએં,
અખાડેમેં જોગનકો લાયા હુ મએં.
[પુછના ઈન્દરકા જોગનસે.]

મજકુર—તર્જ.

ઈન્દર—અરી જોગન અયે દર્દકી મુબ તલા,
ફકીરોંકા કયું ભેસ તુને લીયા.
ફીદા કીસપે હએ કીસપે શયેદા હએ તુ,
કોઈ આદમી હે પરી યા હએ તુ.
કહાંસે યહાં તેરા આના હુવા,
કે મુશતાક સારા જમાના હુવા.
કીસે ધુંડતી ફીરતી હએ કુબકુ,
ઉડાતી હએ જંગલકી કયું બાક તુ.
[જવાબ દેના જોગનકા ઈન્દરકો બગમ.]

મજકુર—તર્જ.

જોગન—માહારાજ પુછો ન જોગનકા હાલ,
ફકીરોંકા દીલ દર્દસે હએ નીઢાલ.

મેરા મુજસે મઅશુક હએ છુટ ગયા,
મેરા રાજ ઈસ દેસમેં લુટ ગયા.
યહાં ઢુંડને ઉસકો આઈ હું મએં,
બી રોગન હુ ગમકી સતાઈ હું મએં.
સુનાતી હુ ગાના જો હએ મુજકો યાદ,
અજબ કયા જો મીલ જાએ દીલકી મુરાદ.
અગર રાગસે ગએર હો દીલકા હાલ,
ન જોગનકા રદ કીજીએંગા સવાલ.
[ગાના જોગનકા હરબ હાલ અપને.]

બંજારા.

જોગન—જબ મુર્ગે સહર લલકારા,
ખેપ લાદ ગયા બંજારા;
દેખો બાલી ઉમર ભોલાપન,
કર તનહા ગયે મુઝે સાજન, જી
જલ જાવો એ જોબન સારા—ખેપ.
કયા પીયાને દીલમેં ઠાની,
જો મુજસે કીઈ બેઈગાની, જી
કીસ સૌતન ને મારા નજારા—ખેપ.
કહો કોન દીસા અબ જાવું,
કીસ તરફ પીયાકો પાવું, જી
કહાં કહાં કરૂં જા પુકારા—ખેપ.
ધુંડી ઉત્તર દખ્ખન બાલમ,
ઘુમી સારા પુરબ પછછમ, જી
કહીં મીલા ન પ્રીતમ પ્યારા—ખેપ.
અએ સખા પીયુસે કહેના,

હમે કઠન તેરેબીન જીના, જી
બે મયા ઈશ્કને મારા—એપ.
ક્યા ભયાં હો રંજો ગમકા,
ના રહા ભરોસા દમકા, જી
કોઈ ઘડી હો કુંચ હમારા—એપ.
બસ જ્યાદા સતા મત પ્યારે,
આ લપટ ગલેસે હમારે, જી
હમે હરીફ ગમકા મારા—એપ.

[ઈરશાદ કરના ઈન્દરકા જોગનસે દીગર ગાનેકે લીએ.]

ઝીંજોટી—ઠુમરી.

પરદેસન જુગની—તર્જ.

ઈન્દર—કર શાદ હમે અબ જોગનની.
એ હુકમ હમે સુન તુ હમારા,
મુશતાક હમે મજમા સારા,
કુછ સુના રાગ રંગ પ્યારા,
તા હોવે એ જલસા રોશનની—કર શાદ.
હો ગઝલ રેખતા મુખમ્મસ,
મુસમીનો સોલો મુસદ્દસ,
કતઅ ફર્દ રૂબાઈ મુસ્તજાદ,
સબ રાગ રાગની દુરહનની—કર શાદ.
કલ્યાન ધુરપત પ્યારી,
ખમાંચ ઠુમરી ન્યારી,
બેહાગ ભએરવી સારી,
દરસાદે હરકી સુમરનની—કર શાદ.

દેખ હુસ્ન તેરા યકતાઈ,
તબીયતભી મેરી લેહરાઈ,
હએ હરીફકી તુઝકો દોહાઈ,
કર રબજ મેરા એ ગુલશનની—કર શાદ.
[રકસ કરના જોગનકા.]

મજકુર—તર્જ.

જોગન—મેરી દુલડી કીસને ચુરાઈની,
કુનદનકી બનીથી દુલડી,
હીરોંમે ચુનીથી દુલડી,
ઓ ચંદ્ર મુનીથી દુલડીની,
થે મોતી ઉસમે જડાઈની—મેરી.
મેરે ગલેકી મોહનમાલા,
લે ગઈ કોઈ દલાલા,
ખુદા કરે મુંહ ઉસકા કાલા,
કહો કીસને ઉસકો છુપાઈની—મેરી.
લાવો લાવો દુલડી મેરી,
નતો સુનોગે તેરી મેરી,
હું હરીફકી મએં ચેરી,
હો જાએગી નાહક બુરાઈની—મેરી.
[ખુશ હોના ઈન્દરકા દેના ગીલોરી પાનકી જવાબ દેના જોગનકા મહકુજ હોકર.]

નસર.

જોગન—પાન લેકે કયા કરૂં કીસી સબ્જ રંગકા ધ્યાન હએ,
હડડીયા ચુના હએ બદન ખાન પાન હએ.

ઈશ્ક લહુ પીપી કે રંગ લાયા હએ,
ફીરાકને કલેજા ખાડા ઉઠાયા હએ.
ગાળાગાળી લીએ મુઝે કયા તકતા હએ,
ફકીરોંકા મુહ કૌન ઝીલ સકતા હએ.

[ગાના જોગનકા ફીરાકે યારમેં.]

ભઐરવી—ઠુમરી.

જોગન—કહાં ગયો શાહજાદા જાની પયારા,
દીલ તડ પેરે હમારા—કહાં.
વાકા પતા કહીં લાગત નાહી,
ઢુંડ ફીરી બન સારા—કહાં.
બીન જાની કે ઈન નયેનનમેં,
રએન દીન અંધીઆરા—કહાં.

[દુબારા ખુશ હોના ઈન્દરકા ઔર હાર દેના ઔર જવાબ દેના જોગનકા.]

નસર.

જોગન—હાર જીનહાર નલુગી દીલકો ખાર હએ,
અપના ગુલ ઓજાર ગલેકા હાર હોતા બહાર હએ.
રાજાકે દોરમેં પલલસે આઈ હું,
જો માગુંશી પાંઉં.

[કૌલ દેના ઈન્દરકા જોગનકો શાદ હોકર ઔર જાહેર હોના છુપે હુવે લીબાસસે જોગનકા.]

ભઐરવી—ગજલ.

સબજપરી—હોતા હએ કોઈ આનમે અબ કામ હમારા,
ઈનઆમમેં દીજે હમે ગુલફામ હમારા—હોતા

આપ સાહસે પુસુકો નીકલવાવો હમારે,
મરતા હએ ગંપેરેમે દીલારામ હમારા—હોતા.
આશકને તેરે માંગલીઆ રાજસે તુજકો,
દેખાએ કોઇ ઉસકો એ પએગામ હમારા—હોતા.
આ જાએ અગર યારતો છાતીસે લગાલુ,
સાંનેમે તપાં હએ દીલે ના કામ હમારા—હોતા.
ગંગાબાઇએ શાહજાદેકો આપ દેર ન કીજે,
નામ આપકા હો ખલકમેં ઔર કામ હમારા—હોતા.

[ફરમાના ઇન્દરકા લાલ દેવસે ગુલફાંમ-
કી રેહાઇ કે લીએ.]

આસાવરી—મસનવી.

ઇન્દર—અરે લાલદેવ ઇસ તરફ જલ્દ આ,
બડા મુજકો જોગનને ધોકા દીયા.
બનાવટ કીથી સારી જાદુગીરી,
નાહી આદમીં હએ એ સબ્જપરી.
ઇસે જરકી ખ્વાહેશ ન થાં લાઇથી,
છુડાને ગીરફતારકો આઇથી.
કભી ઇસકો મીલતા નથી ગુલ ઓજાર,
મગર કોલ હારાહુ ગએં તીનબાર.
નીકાલ આપ કુવેસે તુ ગુલફાંમકો,
હવાલે કર ઇસ નેક અંજામકો.

[જાના લાલ દેવકા સર પીટતે હુવે ઔર
લાના ગુલફાંમકો ઔર બગલગીર હોના
આશકો મઅશુકકા.]

ભએરવી—ગજલ.

સબ્જપરી—કહરથા હીજર કયામતથી જુદાઇ તેરી,
મેરે ખાલિકને મુઝે શકલ દીખાઇ તેરી.

ગુલફાંમ—ખાક હયે મુહપે મલી બાલ હએ સરકે બીખરે,
હાએ ઇસ ઇશ્કને કયા શકલ બનાઇ તેરી.
સબ્જપરી—મુજપે હોના થા જો કુછ હો ગયા ઉસકા નહીં ગમ,
હો ગઇ કયેદ મુસીબતસે રેહાઇ તેરી.
ગુલફાંમ—મએં તેરે હાથ લગા તુ મેરે ફંદેમેં ફસી,
મેરા મતલબ હુવા ઉમ્મીદ બર આઇ તેરી.
સબ્જપરી—હયે તમન્ના યે મેરે દીલમેં કે અબ હશ્ર તલક,
ફજલે ઉસતાદસે દેખુ ન જુદાઇ તેરી.

[મીલાના હાથ ગુલફાંમો સબ્જપરીકા રાજા ઇન્દરને બા ખુશી ઔર મુબાકર-બાદ ગાના સભીને ખુશવકતીમેં.]

ભએરવી—ગજલ.

સબ—શાદીએ જુલવએ ગુલફાંમ મુબારક હોવે,
આયેશો અશરતકા સરનજામ મુબારક હોવે.
બાદ મુદદતકે હસીનોકા નસીબા જાગા,
ફર્શ રાહતપે અબ આરામ મુબારક હોવે.
પીચુકે ખુને જીગર હીજ્રમેં જી ભરભરકે,
શરબતે વસ્લકા અબજામ મુબારક હોવે.
હુર જન્નતકો મુબારકહો ફલકકો તારે,
બાગકો ગુલ હમે ગુલફાંમ મુબારક હોવે.
ખેલ પુરા હુવા બા રકસો સુરૂદો ખુશસે,
આહલે મહફીલકો અબ આરામ મુબારક હોવે.

તમામ શુદ.

નીચે લખેલા હમારા પ્રસીધ્ધ કરેલાં પુસ્તકો હમારી દુકાનેથી જથાબંધ તથા છુટક કીફાયત ભાવે વેચાતી મલસે.

	રૂ.	આ.	પૈ.
રૉયલ સ્કુલ પ્રાઈમરના મિનીંગ...	૦	૪	૦
રૉયલ રીડર નંબર પેહેલાના મિનીંગ (બીજી આવૃતિ)........	૦	૬	૦
રૉયલ રીડર નંબર બીજાના મિનીંગ........	૦	૮	૦
રૉયલ રીડર નંબર ત્રીજાના મિનીંગ........	૦	૧૦	૦
હાવર્ડ કૃત પ્રાઈમરના મિનીંગ, તરજુમા તથા વાક્યોના ઉચ્ચાર સહિત (બીજી આવૃતિ)	૦	૪	૦
હાવર્ડ કૃત પ્રાઈમરના મિનીંગ ફકત તરજુમાં સાથે.	૦	૨	૦
હાવર્ડ કૃત અંગ્રેજી બીજી ચોપડીના મિનીંગ તરજુમા સાથે.....................	૦	૬	૦
ગુજરાતી નાટક ગાયન સંગ્રહ કે જેની અંદર ૬૦૦ કરતાં પણ વધારે ગાયનછે... ...	૦	૧૨	૦
રાજા ચંદન અને સતિ મલયાગરીનો નાટક...	૦	૬	૦
તમાશાએ ચાંદની........................	૦	૪	૦
તોહફયે દીલકોશા ઉર્દુ નઈ ઈન્દર સભા......	૦	૪	૦
નકશે સુલેમાનીનો ઉરદુ ખેલ........	૦	૩	૦
ધ્રુવ આખ્યાનના ખેલમાં ગવાતાં ગાયનો...	૦	૩	૦
રસીકાનો અતિ રમુજી ફારસ........	૦	૧	૬

જથાબંધ ખરીદ કરનારા બુકસેલરોએ નીચે લખેલ ઠેકાણેથી મંગાવી લેવી. છુટક એક નકલ મંગાવનારે પોસ્ટની ટીકીટનો અરધો આનો વધારે મોકલવો.

મેહેતા જમનાદાસ ભગવાનદાસની કંપની

ઠેકાણું ભુલેશ્વર આગલ કીનારીવાલા બીહારીલાલ દુરગાદાસની દુકાનમાં.